

บทที่ ๒

ปัญหาการเขียนคำ

๒.๑ ความนำ

ภาษาคือเสียงพูดที่มีระเบียบและมีความหมาย ซึ่งคนใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารกัน แต่เสียงพูดนั้นจะใช้สื่อกันได้ก็ต่อเมื่อคนอย่างน้อยสองคนอยู่ในช่วงเวลาอันเดียวกัน จะเห็นหน้ากันหรือไม่เห็นหน้ากันก็ได้ แต่อย่างน้อยต้องได้ยินเสียงกัน เมื่อคนอยู่ร่วมกันในสังคมและเกิดความจำเป็นจะต้องสื่อสารกันในช่วงเวลาอันต่างกัน คนจึงคิดประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นมาใช้แทนเสียงพูดอีกทีหนึ่งและได้ร่วมกันวางระเบียบในการใช้ตัวอักษรและการประสมอักษรไว้ ดังที่เรียกกันว่าระบบการเขียน

ภาษาในโลกนี้ยังมีอีกหลายภาษาที่ไม่มีระบบการเขียน ส่วนภาษาที่มีระบบการเขียนนั้น บางภาษาก็ได้มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นเวลานานจนบางครั้งไม่อาจจะบอกเหตุผลได้ว่าทำไมจึงต้องเขียนเช่นนั้น

สำหรับภาษาไทยนั้น แต่เดิมาก็ยังไม่มีตัวอักษรเป็นของตนเอง แต่เดิมก็รับตัวอักษรจากมอญมาเป็นต้นแบบ เมื่อขอมมีอิทธิพลมากก็รับตัวอักษรขอมมาใช้ จนเมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ทรงตั้งอาณาจักรสุโขทัยขึ้น มีกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นชาติอิสระไม่ขึ้นกับมอญและขอมในปี ๑๘๐๐ จึงเลิกใช้อักษรขอม ครั้นถึง พ.ศ. ๑๘๒๖ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงเห็นว่า

อักษรที่ได้แบบมาจากมอญใช้เขียนภาษาไทยได้ไม่ดี และอักษรขอมก็ไม่ควรใช้ ทั้งสองแบบเป็นตัวอักษรที่ไม่มีวรรณยุกต์ จึงทรงเปลี่ยนแปลงแก้ไขอักษรขอมหัดมาเป็นอักษรไทย และขณะเดียวกันก็ทรงศึกษาตัดแปลงจากตัวอักษรมอญโบราณ และแม้แต่ตัวอักษรเทวนาครี ซึ่งวิวัฒนาการมาจากอักษรพราหมีมาเป็นต้นแบบด้วย

(อุดม วโรตมลิขิตต์ ๒๕๓๔:๓๕๒)

จากนั้นตัวอักษรไทยและการเขียนแบบไทยก็มีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

๒.๒ มาตรฐานการเขียนคำ

ดังได้กล่าวไว้แล้วในตอนแรกว่า หน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ดูแลด้านมาตรฐานของภาษาไทยนั้นก็คือ ราชบัณฑิตยสถาน หนังสือของราชบัณฑิตยสถานที่ใช้อ้างอิงเรื่องการเขียนการอ่านในปัจจุบันก็คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ และ หนังสือ อ่านอย่างไร และ เขียนอย่างไร ฉบับพิมพ์ครั้งล่าสุด

ในคำนำของ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ นั้น สรุปความได้ว่า พจนานุกรมเป็นหนังสือรวบรวมคำที่ใช้อยู่ในภาษา และเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าชาติผู้เป็นเจ้าของพจนานุกรมนั้นมีวัฒนธรรมอยู่ระดับไหน ทางราชการให้ใช้เป็นแบบฉบับของการเรียนหนังสือไทยในทางราชการและโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้การเขียนหนังสือไทยมีมาตรฐานลงรูปลงรอยเดียวกันไม่ลักลั่น อันจะก่อให้เกิดเอกภาพในด้านภาษาอันเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่ง

อันที่จริง ความหมายของพจนานุกรมก็คือข้อความที่พิมพ์ตัวเอน นอกนั้นเป็นผลพลอยได้ และจุดประสงค์ของการนำไปใช้เท่านั้น

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ เอง ก็ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "พจนานุกรม" ว่า

“หนังสือว่าด้วยถ้อยคำในภาษาใดภาษาหนึ่ง เรียงตามลำดับตัวอักษร โดยทั่ว ๆ ไปจะบอกความหมายและที่มาของคำเป็นต้นด้วย.”

หากพิจารณาเฉพาะข้อความที่ว่าพจนานุกรมเป็นหนังสือรวบรวมคำที่ใช้ในภาษาแล้ว จะเห็นได้ว่าพจนานุกรมจะต้องเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพราะคำในภาษาย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเองก็มีการปรับปรุงแก้ไขมาแล้วหลายครั้ง และจะมีการปรับปรุงแก้ไขต่อไปอีกโดยไม่หยุดยั้ง เพื่อให้นำไปใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้อย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ฉะนั้นการอ้างอิงพจนานุกรมจึงควรที่จะใช้ฉบับพิมพ์ครั้งล่าสุด เพราะจะมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยอยู่เสมอ เมื่อมีฉบับใดประกาศออกมาก็ถือว่าเป็นหนังสืออ้างอิงในขณะนั้น หากมีคำใหม่เกิดขึ้น หรือยังมีคำเก่า หรือคำซึ่งใช้กันอยู่ทั่วไปคำใดที่ยังมิได้รวบรวมไว้ก็มีได้หมายความว่า จะใช้ไม่ได้ เพียงแต่ว่าคำนั้น ๆ ยังไม่มีที่อ้างอิงเท่านั้น พจนานุกรมในอนาคตอาจจะมีคำเหล่านั้นปรากฏอยู่ก็ได้

ส่วนในด้านเสียงอ่านนั้น พจนานุกรมก็เพียงแต่บอกวิธีออกเสียงศัพท์ที่ผู้ใช้ อาจสับสนออกเสียงไม่ถูกต้องให้เท่านั้น ซึ่งความสับสนส่วนใหญ่ก็มักจะเกิดขึ้นจากคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น วิธีออกเสียงจึงอาจจะเป็นไปตามหลักของภาษาเดิม ผู้ที่อ่านเป็นอื่น แต่ไม่ผิดหลักภาษาไทยก็ไม่ควรจะถือว่าผิด เพราะเคยมีประกาศออกมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ แล้วว่า มิให้ถือเป็นผิด

ความเป็นมาของการทำพจนานุกรมตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันซึ่งแสดงให้เห็นว่าพจนานุกรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ นั้น ปรากฏอยู่ใน รายงานวิจัย การทำพจนานุกรม ไทย-ไทย: อดีต-ปัจจุบัน ของ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรพันธุ์ เหลืองทองคำ

๒.๓ อักษรวิธีในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

อักษรวิธีหมายถึงการเขียนสะกดการันต์คำต่าง ๆ เนื่องจากรูปของคำที่เขียนย่อมมีต่าง ๆ กันไปในแต่ละยุคแต่ละสมัย จึงมีความจำเป็นต้องเลือกรูปแบบใดรูปหนึ่งขึ้นมาใช้เป็นแบบฉบับของการเขียน เพื่อให้สามารถสื่อได้ตรงกัน ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ราชบัณฑิตยสถานจึงได้ตั้งหลักไว้ว่า

เมื่อโบราณเคยเขียนกันมาอย่างไรมาก ก็ถือตามแบบนั้น ซึ่งเรียกว่าเขียนตามกฎเกณฑ์โบราณ เช่น คำบาลีและสันสกฤตที่ใช้ปะปนกันอยู่ทั้งสองอย่าง ก็ได้เลือกเก็บเฉพาะคำที่ใช้กันมากเป็นพื้น เช่น "มนุษย์" กับ "มนุสส์" เราใช้ มนุษย์ มากกว่า ก็เลือกเก็บแต่คำ มนุษย์, คำบางคำซึ่งโบราณเขียนรูปหนึ่ง แต่ในปัจจุบันนิยมเขียนเป็นอีกรูปหนึ่ง เพื่อให้ตรงตามรูปคำภาษาเดิม

เช่น "วงษ์" เป็น "วงศ์" ก็เก็บไว้ทั้งสองคำ แต่คำแรกบอกว่า "(โบ)" หรือคำที่มาจากบาลีสันสกฤตซึ่งใช้ในภาษาไทยนานแล้ว จนถึงได้ว่าเป็นคำไทย ก็ใช้อักษรวิธีตามรูปที่โบราณใช้มา เช่น "พราหมณ์" ไม่เขียนอย่างง่าย ๆ ว่า "พราม" ถ้าไม่เคยใช้เช่นนั้นก็ใช้ตามอักษรวิธีของไทย เช่น "ลาลี" ไม่เขียนเป็น "คัมลี" เพื่อเลียนสันสกฤต "ศาลมลี" ถึงแม้จะได้พยายามถือตามกฎเกณฑ์โบราณอย่างเคร่งครัดแล้วก็ดี ยังมีอักษรวิธีบางอย่างที่โบราณใช้สืบสนซึ่งคณะกรรมการไม่อาจถือตามได้ ก็ได้วางหลักเกณฑ์ใหม่โดยยึดหลักเกณฑ์โบราณซึ่งเคยใช้มาแล้วเป็นบรรทัดฐาน.

(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖:๗)

เมื่อถือตามกฎเกณฑ์ดังว่านี้แล้ว ราชบัณฑิตยสถานก็ได้ให้รายละเอียดไว้ ๖ ข้อ ซึ่งปรากฏอยู่ใน "คำนำ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๓ เมื่อพิมพ์ครั้งที่หนึ่ง"

ผู้ใช้ภาษาบางคนอาจจะไม่เห็นด้วยกับกฎเกณฑ์ดังกล่าว แต่เมื่อจะใช้ภาษาอย่างเป็นทางการ ก็ต้องใช้ตามนั้นเพื่อประโยชน์ของการสื่อสารนั่นเอง

๒.๔ การเขียนไม่ตรงตามพจนานุกรม

การกำหนดว่าคำใดเขียนอย่างไรนั้นอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา แม้ในช่วงเวลาเดียวกัน ในที่หนึ่งอาจจะเขียนอย่างหนึ่ง และในที่หนึ่งก็อาจจะเขียนอีกอย่างหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้เพราะขาดการติดต่อสื่อสารกัน หรือ สื่อสารกันลำบาก จึงต้องมีพจนานุกรมเพื่อเป็นเครื่องตัดสินว่าคำใดควรจะเขียนอย่างไร ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

หากจะมองในแง่ของการสื่อสารในยามที่ไม่ได้เห็นหน้ากันแล้ว การเขียนคำที่มีความหมายเดียวกันให้เหมือนกันย่อมมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสังคมสารสนเทศ ที่ต้องการข้อมูลเป็นตัวอักษรที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นคนหรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ถ้าคำที่ต้องการค้นหาเขียนไม่เหมือนกัน กว่าที่จะสื่อกันได้ก็คงจะมีปัญหาบ้างพอสมควร

อย่างไรก็ตาม บางครั้งการสะกดไม่เหมือนกับผู้อื่นก็เป็นการสื่อสารเช่นกัน ชื่อเฉพาะบางชื่ออาจจะสะกดไม่เหมือนกับคำที่ปรากฏในพจนานุกรมก็ได้หากเป็นชื่อที่มีมาก่อนพจนานุกรมฉบับนั้น เช่น เพ็ชร เบ็ญจวรรณ สุวรรณ ผู้ที่มีชื่อเช่นนี้ก็ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนการสะกดคำให้ตรงกับคำในพจนานุกรม แต่ถ้าจะบอกว่า "คุณเพ็ชร มีเครื่องเพชรมาก" เพชร คำหลังก็ควรจะสะกดตามพจนานุกรม นั่นคือไม่ใช่เครื่องหมายไม่ได้คู่ กับเครื่องหมายทัณฑฆาต

ชื่อเฉพาะบางชื่อก็เขียนตามแบบไทยโดยไม่ใช่หลักบาลีสันสกฤต ก็ต้องปล่อยให้เจ้าของชื่อเขียนไปตามนั้น เช่น การประวิตรรรณีย์ในชื่อบางชื่อที่น่าจะเป็นคำสมาส เป็นต้น (ตัวอย่าง เช่น มัลลิกะมาส กาญจนะวรรณ ฯลฯ เขียนแบบมี สระอะ แทรกตามแบบไทย)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการเขียนอย่างเป็นทางการควรเขียนตามแบบที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่บางครั้งผู้ใช้ภาษาก็อาจจะมีเหตุผลเพียงพอที่จะเขียนเป็นอื่น ในกรณีเช่นนี้ควรแจ้งเหตุผลให้ราชบัณฑิตยสถานทราบ เพื่อพิจารณาแก้ไขในโอกาสต่อไป ตัวอย่างที่เคยเกิดขึ้นในอดีตก็คือ การเขียนคำว่า *เสพ* กับ *เสพยิตติ* ซึ่งทำให้ผู้ใช้ภาษาเกิดความสับสนว่า เขียนอย่างไรจึงจะถูกนั้น ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ได้แก้ไขให้เหลือเพียงคำเดียว คือ คำว่า *เสพ* แล้ว จึงนับได้ว่า พจนานุกรมเป็นหนังสือรวบรวมคำที่ใช้อยู่ในภาษา อย่างแท้จริง

๒.๕ การเขียนไม่ตรงตามเสียงพูด

เมื่อเราอ่านหรือพูดเราอาจจะไม่จำเป็นต้องอ่านตรงตามตัวเขียน แต่ให้เป็นไปตามจังหวะการพูดอันเป็นธรรมชาติ เช่น ฉัน อ่านว่า [ฉัน] มะนาว อ่านว่า [มนาว]

นอกจากนี้แล้วยังมีคำหลายคำในภาษาไทยที่ออกเสียงผิดไปจากตัวเขียน คำบางคำใช้สระยาว แต่กลับอ่านเป็นเสียงสั้น เช่น ทาน แห่ง แห่ง คำบางคำใช้สระสั้น แต่กลับอ่านเป็นเสียงยาว เช่น แก้ว น้ำ ไม้

คำบางคำมีการกลมกลืนเสียง เช่น
นี่นะ กลมกลืนเสียงเป็น [เนี้ย]/[เนี้ยะ]
อย่างไร กลมกลืนเสียงเป็น [ยังงัย]
อย่างนี้ กลมกลืนเสียงเป็น [ยังจี้]
สิบเข็ด กลมกลืนเสียงเป็น [สิบเบ็ด]

คำเหล่านี้เมื่อพูดอาจจะกลมกลืนเสียงได้ แต่เวลาอ่านอย่างเป็นทางการไม่ควรกลมกลืนเสียง

เมื่อเขียนคำควรเขียนตามที่ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บันทึกไว้ ยกเว้นในกรณีที่เป็นคำเก่าก่อนมีพจนานุกรม หรือเป็นคำเฉพาะ ทั้งนี้เพราะตัวเขียนคือสื่อกลางเพื่อการสื่อสาร เสียงพูดและเสียงอ่านนั้นอาจจะผิดแผกกันไปได้ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ตัวเขียนควรจะให้ตรงกันไว้

หากทุกคนเขียนตามเสียงอ่านเสียงพูดกันไปหมด ความสับสนย่อมเกิดขึ้น ตัวอย่าง เช่น

ถ้าเขียนตามเสียงอ่านว่า "ชั้นอยู่ที่นั่น" ก็จะไม่ทราบว่าหมายถึงบุรุษที่หนึ่งหรือ ชั่วคราวของ

ถ้าเขียนว่า "ขยันน้อยจะไปมัยเนี้ย" หรือ "ว่ายังจัย" ก็อาจจะสื่อได้ แต่จะให้ความรู้สึกเล่น ๆ ไม่จริงจัง ใช้ในโอกาสเป็นทางการ หรือเป็นแบบแผนไม่ได้

ประโยชน์ที่เห็นได้ชัดจากการเขียนคำให้ตรงกัน แต่อาจจะอ่านหรือพูดผิดกันไปได้ นั่นก็คือ การสื่อสารระหว่างคนต่างถิ่น ตัวอย่างเช่น "จันชื่อสมจ๊ะ" ภาษาไทยกลางจะอ่านอย่างหนึ่ง ภาษาถิ่นอื่น ๆ ก็อาจอ่านอีกเสียงหนึ่ง ถ้าไม่เขียนให้ตรงกันไว้ คงไม่แน่ใจนักว่า ชื่อ "สม" หรือ "ส้ม" กันแน่

๒.๖ ระบบการเขียนรูปสระกับปัญหาการเขียนและการอ่าน

ในบทก่อนได้กล่าวถึงปัญหาการผันเสียงวรรณยุกต์และการเขียนรูปวรรณยุกต์มาแล้ว ในบทนี้จะได้กล่าวถึงระบบการเขียนสระซึ่งสร้างปัญหาการเขียนและการอ่านบางประการ

คำถามที่ว่า "ภาษาไทยมีสระเท่าใด" ดูเหมือนว่าจะตอบได้ง่าย แต่กลับเป็นปัญหาที่ตอบได้ยาก เพราะมีเงื่อนไขหลายประการ

หากถือตามตำราดั้งเดิม ก็มักจะกล่าวว่า สระมี ๓๒ คือ

๑. อะ	๒. อา	๓. อิ	๔. อี
๕. อึ	๖. อือ	๗. อุ	๘. อู
๙. เอะ	๑๐. เอ	๑๑. แอะ	๑๒. แอ
๑๓. เออะ	๑๔. เออ	๑๕. โอะ	๑๖. โอ
๑๗. เอาะ	๑๘. ออ	๑๙. เอียะ	๒๐. เอีย
๒๑. เอือะ	๒๒. เอือ	๒๓. อัวะ	๒๔. อิว
๒๕. เอา	๒๖. ไอ	๒๗. ไอ	๒๘. อ้า
๒๙. ฤ	๓๐. ฤา	๓๑. ฦ	๓๒. ฦา

(กำชัย ทองหล่อ ๒๕๓๗: ๕๑)

เหตุที่จัดเช่นนี้ก็เพราะถือทั้งตามรูปและตามหลักภาษาสันสกฤต ที่ว่าถือตามรูปนั่นก็คือ นับทั้งรูป ไอ โอ และ อ้า ที่ว่าถือตามหลักภาษาสันสกฤตนั่นก็คือ นับ ฤ ฤา ฦ ฦา เป็นสระตามไปด้วย

ถ้าถือตามตำราสมัยใหม่ ซึ่งใช้หลักภาษาศาสตร์ ก็จะกล่าวว่า สระมี ๒๘ เสียง คือ

๑. อะ	๒. อา	๓. อิ	๔. อี
๕. อึ	๖. อือ	๗. อุ	๘. อู
๙. เอะ	๑๐. เอ	๑๑. แอะ	๑๒. แอ
๑๓. เออะ	๑๔. เออ	๑๕. โอะ	๑๖. โอ
๑๗. เอาะ	๑๘. ออ	๑๙. เอียะ	๒๐. เอีย
๒๑. เอือะ	๒๒. เอือ	๒๓. อัวะ	๒๔. อิว
๒๕. เอา	๒๖. ไอ	๒๗. อาว	๒๘. อาย

(บรรจบ พันธุเมธา ๒๕๔๐: ๘)

เหตุที่จัดเช่นนี้ก็เพราะจัดตามที่เกิดของเสียง ข้อแตกต่างที่สำคัญก็คือ ไม่แยก ใ กับ ไอ ออกเป็นสองเสียง เพราะถือว่าเป็นเสียงเดียวกัน ไม่นับ อำ เพราะถือว่า อำ คือ เสียง สระอะ + ม เพิ่มเสียง อว กับ เสียง อาย เพราะถือว่าเป็นเสียงยาว คู่กับเสียง เหา และเสียง ใ ที่แตกต่างกันมากที่สุดก็คือ ไม่นับว่า ฤ ฦ ฦ ฦ ฦ เป็นสระ เพราะถือว่าเป็นพยางค์ที่ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้นกับสระ ออกเสียงเช่นเดียวกับ วี วี ลี ลี

แต่การใช้หลักภาษาศาสตร์สมัยใหม่ ก็ยังมองต่างมุมกันอีก นักภาษาศาสตร์ บางคนก็ถือว่า สระไทยมีเพียง ๒๔ หน่วยเสียง คือ

๑. อะ	๒. อา	๓. อิ	๔. อี
๕. อึ	๖. อือ	๗. อุ	๘. อู
๙. เอะ	๑๐. เอ	๑๑. แอะ	๑๒. แอ
๑๓. เออะ	๑๔. เออ	๑๕. โอะ	๑๖. โอ
๑๗. เอาะ	๑๘. ออ	๑๙. เอียะ	๒๐. เอียอ
๒๑. เอือะ	๒๒. เอืออ	๒๓. อัวะ	๒๔. อิว

(อุดม วโรตมสิขชาติติตต์ ๒๕๓๕:๗๕-๗๖)

จะเห็นว่าระบบนี้ไม่นับ เหา ไอ อว อาย เพราะถือว่าเป็นเสียงที่ลงท้ายด้วย ว หรือ ย ซึ่งนับว่าเป็น พยัญชนะกึ่งสระ หรือ อัมสระ กล่าวอย่างง่าย ๆ ก็คือ เหา คือ เหา คือ อะ + ว ไอ คือ อะ + ย อว คือ อา + ว และ อาย คือ อา + ย เพราะฉะนั้นจึงไม่มีเสียงสระใหม่

ในขณะที่นักภาษาศาสตร์บางคนไม่นับอัมสระ บางคนก็นับ โดยถือว่าเป็นเสียงสระประสม ไม่ใช่พยัญชนะตัวสะกด ในระบบเช่นนี้สระไทยจึงมีถึง ๔๑ เสียง คือ

๑. อะ	๒. อา	๓. อิ	๔. อี
๕. อึ	๖. อือ	๗. อุ	๘. อู
๙. เอะ	๑๐. เอ	๑๑. แอะ	๑๒. แอ
๑๓. เออะ	๑๔. เออ	๑๕. โอะ	๑๖. โอ

๑๗. เอาะ	๑๘. อข	๑๙. อัย	๒๐. อาย
๒๑. อุย	๒๒. โอุย	๒๓. อือย	๒๔. ออຍ
๒๕. เอื้อย	๒๖. เอุย	๒๗. เอา	๒๘. อาว
๒๙. อิว	๓๐. เอิว	๓๑. เอว	๓๒. แอิว
๓๓. แอว	๓๔. เอียะ	๓๕. เอีย	๓๖. เอือ
๓๗. อัวะ	๓๘. อิว	๓๙. เอียว	๔๐. เอือย
๔๑. อวย			

(วินิจฉัย ภาณพงศ์ ๒๕๓๖:๑๓๔-๑๓๖)

จากตัวอย่างทั้ง ๔ ระบบนี้จะเห็นได้ว่า สิ่งตรงกันก็คือสระเดี่ยว ๑๘ รูป หรือเสียง สระประสมตรงกัน ๕ นอกนั้นจะแตกต่างกันเพราะใช้หลักต่างกัน

แต่ถ้าพิจารณาจากตัวอักษรที่ปรากฏจริง สระไทยจะประกอบขึ้นจากอักษรเพียง ๑๙ ตัวเท่านั้น คือ

๑. ะ	๒. ำ	๓. ิ	๔. ึ
๕. ึ	๖. ุ	๗. ุ	๘. ุ
๙. เ	๑๐. แ	๑๑. โ	๑๒. ุ
๑๓. ำ	๑๔. ใ	๑๕. ใ	๑๖. ุ
๑๗. อ	๑๘. ย	๑๙. ว	

(ดู แบบพิมพ์ดีด และแผนผังอักษรคอมพิวเตอร์ทั่ว ๆ ไป)

จากอักษร ๑๙ ตัวนี้ เราได้นำมาประกอบกันขึ้นเพื่อแสดงรูปและเสียงสระต่าง ๆ ในภาษาไทย

อันที่จริงแต่เดิมมานั้น ก็มีการพิจารณาตัวอักษรละเอียดยกลงไปอีก ดังนี้คือ

๑. ะ (วิสรรชนีย์)	๒. ั (ไม้ผัดหรือหันอากาศ)
๓. ำ (ไม้ไต่คู้)	๔. ำ (ลากข้าง)
๕. ิ (พินทุอิ)	๖. ' (ฝนทอง)
๗. ิ (นฤคหิตหรือหยาดน้ำค้าง)	๘. " (พินหนู)
๙. ุ (ตีนเหยียด)	๑๐. ุ (ตีนคู้)
๑๑. ุ (ไม้หน้า)	๑๒. ุ (ไม้ม้วน)
๑๓. ุ (ไม้มลาย)	๑๔. ุ (ไม้โ)
๑๕. อ (ตัวอ)	๑๖. ย (ตัวยอ)
๑๗. ว (ตัววอ)	๑๘. ฤ (ตัวรี)
๑๙. ฤ (ตัวรีอ)	๒๐. ฤ (ตัวลี)
๒๑. ฤ (ตัวลือ)	

(พระยาอุปกิตศิลปสาร ๒๕๓๕:๓-๔)

ในระบบนี้ถือว่า ั คือ ิ + ' ั คือ ิ + ุ ั คือ ิ + "

ำ คือ ำ + ำ ส่วน ฤ ฤ ฤ ฤ นั้นเป็นสระในภาษาสันสกฤต

ขอให้สังเกตคำว่า ตัว รูป และ เสียง ที่ใช้ต่างกัน

เมื่อผู้รู้ได้จัดระบบต่าง ๆ กันเช่นนี้ ผู้สอนผู้เรียนควรจะทำอย่างไร

ระบบใดถูก ระบบใดผิด

คำตอบก็คือ ไม่มีระบบใดถูก ระบบใดผิด ขึ้นอยู่กับหลักที่ใช้ว่าจะใช้หลัก

สันสกฤต หรือหลักไทย ถ้าเป็นหลักไทยก็ต้องดูอีกว่า มองในมุมใด

หน้าที่ของผู้สอนผู้เรียนในระดับสูงก็คือ ทำความเข้าใจทุกระบบ แต่ถ้าเป็นระดับผู้เริ่มเรียน คงไม่ต้องกล่าวอย่างละเอียดเช่นนี้

๒.๖.๑ การเปลี่ยนรูปสระและการลดรูปสระ

สระในภาษาไทยอาจนับได้ว่ามีจำนวน ๒๔, ๒๘, ๓๒ หรือ ๔๑ แล้วแต่หลักที่ใช้ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น แต่สระบางรูปก็ได้คงรูปเดิมเสมอไปเมื่อมีตัวสะกด

สระที่เปลี่ยนรูปหรือลดรูปได้ก็คือ สระอะ สระเอะ สระแอะ สระเออะ สระเออ สระโอะ
สระเอาะ สระเอี้ยะ สระเอือะ สระอัวะ และ สระอัว

๑) สระอะ เมื่อมีตัวสะกดจะเปลี่ยนรูปเป็น ไม้หันอากาศ การออกเสียงยังคง
เหมือนเดิม เช่น

ะ	→	ั
ก + ะ + ก	→	กัก
ก + ะ + ด	→	กักัด
ก + ะ + บ	→	กักับ
ก + ะ + ง	→	กักัง
ก + ะ + น	→	กักัน
ก + ะ + ม	→	กักัม

มีข้อยกเว้น ๒ ประการคือ ถ้าตัวสะกดเป็น แม่เกย จะออกเสียงเป็น สระโอะ
เช่น

ก + ะ + ย → กักัย

ถ้าตัวสะกดเป็น แม่เกอว จะออกเสียงเป็น สระอัว เช่น

ก + ะ + ว → กักัว

๒) สระเอะ เมื่อมีตัวสะกด สระอะ จะเปลี่ยนรูปเป็น ไม้ไต่คู้ ตัวอย่าง เช่น

ะ	→	ั
เดะ + ก	→	เด็ก
เปะ + ด	→	เปิด
เกะ + บ	→	เก็บ
เกระ + ง	→	เกร็ง

เปะ + น \longrightarrow เป็น

เตะ + ม \longrightarrow เต็ม

เอะ + ว \longrightarrow เอี้ยว

ส่วน สระเอะ + ย ไม่มีในภาษาไทยเนื่องจากข้อจำกัดของระบบการออกเสียง
ที่เสียงสระหน้าไม่อาจจะปรากฏร่วมกับ ย ได้

๓) สระอะ เมื่อมีตัวสะกด สระอะ จะเปลี่ยนรูปเป็น ไม้ไต่คู้ ตัวอย่าง เช่น

ะ \longrightarrow ั

แทะ + ก \longrightarrow แท็ก (ในคำ แท็กซี)

แชะ + ต \longrightarrow แช็ต (จาก chat)

แหมะ + บ \longrightarrow แห้มบ (ในคำ แห้มบ ๆ)

แขะ + ง \longrightarrow แข็ง

แกวะ + น \longrightarrow แกร์น

แหงะ + ม \longrightarrow แห้งม

ในกรณีที่ตัวสะกดเป็น แม่เออว สระอะ ก็น่าจะเปลี่ยนไปเป็น ั เช่นกัน แต่
ไม่มีคำในภาษาไทย นอกจากคำเลียนเสียง เช่น

แอะ + ว \longrightarrow แอ้ว

ส่วน สระเอะ + ย ไม่มีในภาษาไทยเนื่องจากข้อจำกัดของระบบการออกเสียง
ที่เสียงสระหน้าไม่อาจจะปรากฏร่วมกับ ย ได้

๔) สระเออะ เมื่อมีตัวสะกด ตัวอออก และ สระอะ เปลี่ยนเป็น สระอิ ตัวอย่าง
เช่น

อะ \longrightarrow ิ

เล็อะ + ก \longrightarrow เล็ก (ในคำ เล็กเล็ก)

เซอะ + ด \longrightarrow เซ็ด (ในคำ หน้าเซ็ด)

เบือะ + บ \longrightarrow เบือบ

เงอะ + น \longrightarrow เงน

เพ้อะ + ง \longrightarrow เพ็ง

เฉ้อะ + ม \longrightarrow เฉ็ม

เย้อะ + ว \longrightarrow เยี้ยว (ในคำ ร้องเยี้ยว ๆ)

แต่ถ้าตัวสะกดเป็น แม่เกย ทั้ง ตัวอ และ สระอะ จะลดรูปหายไปหมด

เช่น

อะ \longrightarrow

เพ้อะ + ย \longrightarrow เพี้ย

๕) สระเออ เมื่อมีตัวสะกด ตัวอ จะเปลี่ยนเป็น สระอิ เช่น

อ \longrightarrow อิ

เลอ + ก \longrightarrow เล็ก

เกอ + ด \longrightarrow เกิด

เปอ + บ \longrightarrow เป็บ

เกอ + น \longrightarrow เก็น

เรอ + ง \longrightarrow เร็ง

เตอ + ม \longrightarrow เต็ม

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ มีคำที่ยังคงรูปเดิมอยู่เพียง ๒ คำ คือ เทอญ กับ เทอม ส่วนที่เป็นชื่อเฉพาะ ยังคงรักษารูปเดิมไว้ก็ยังมีอยู่ เช่น เทอดดำริ

ในกรณีที่ตัวสะกดเป็น แม่เกว ตัวอ ก็น่าจะเปลี่ยนไปเป็น อิ เช่นกัน แต่ไม่มีคำในภาษาไทย นอกจากคำเลียนเสียง เช่น

เอ้อ + ว \longrightarrow เอี้ยว (เมื่อออกเสียงยาว)

แต่ถ้าตัวสะกดเป็น แม่เกย ตัวออก จะลดรูปหายไปหมด เช่น

อ	→	
เกอ + ย	→	เกย
เซอ + ย	→	เซย
เนอ + ย	→	เนย

๖) สระโอะ เมื่อมีตัวสะกด ทั้ง สระโอะ และ สระอะ จะลดรูปหายไป เรียกว่า สระโอะลดรูป ตัวอย่าง เช่น

โอะ	→	
โกะ + ก	→	กก
โกะ + ด	→	กด
โกะ + บ	→	กบ
โกะ + ง	→	กง
โกะ + น	→	กน
โกะ + ม	→	กม

เป็นที่น่าสังเกตว่า สระโอะ + ย กับ สระโอะ + ว ไม่มีที่ใช้ในภาษาไทย เรามี คำว่า โภย กับ โภว แต่ไม่มี กย กับ กว ส่วน กร ไม่ใช่ ก + สระโอะลดรูป แต่เป็น ก + สระออกลดรูป

๗) สระเอาะ เมื่อมีตัวสะกด จะลดรูปหายไปหมด เหลือเพียง อ ตัวเดียว ตัวอย่าง เช่น

เาะ	→	
เควาะ + ก	→	ควอก
เควาะ + ด	→	ควอด

เจ้ายะ + บ	→	จ็อบ
เจ้ายะ + ง	→	จ๋อง
เจ้ายะ + น	→	จ๋อน
เจ้ายะ + ม	→	จ๋อม
เจ้ายะ + ย	→	จ๋อย

ส่วน สระเอาะ + ว ไม่มีในภาษาไทยเนื่องจากข้อจำกัดของระบบการออกเสียง
ที่เสียงสระหลังไม่อาจจะปรากฏร่วมกับ ว ได้

๘) สระเอียะ เมื่อมีตัวสะกด รูป สระอะ จะหายไป ตัวอย่าง เช่น

ะ	→	
เจียะ + ก	→	เจียก
เวีย + ด	→	เวียด
เจียะ + บ	→	เจียบ
เพียะ + ง	→	เพียง
เจียะ + น	→	เจียน
เจียะ + ม	→	เจียม
เกียะ + ว	→	เกียว

ส่วน สระเอียะ + ย ไม่มีในภาษาไทยเนื่องจากข้อจำกัดของระบบการออก
เสียง ที่เสียงสระหน้าไม่อาจจะปรากฏร่วมกับ ย ได้

๙) สระเอือะ เมื่อมีตัวสะกด รูป สระอะ จะหายไป ตัวอย่าง เช่น

ะ	→	
เอือะ + ก	→	เอือก
เอือะ + ด	→	เอือด

เก็อะ + บ	→	เกือบ
เร็อะ + ง	→	เรื่อง
เล็อะ + น	→	เลื่อน
เส็อะ + ม	→	เสื่อม
เข็อะ + ย	→	เข็ย

ในกรณีที่ตัวสะกดเป็น แม่เกอว สระอะ ก็น่าจะหายไปเช่นกัน แต่ไม่มีคำในภาษาไทย นอกจากคำเลียนเสียง เช่น

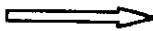

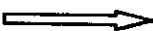

เข็อะ + ว	→	เข็ว
-----------	---	------

๑๐) สระอັวะ เมื่อมีตัวสะกด รูป *ไม้หันอากาศ* กับ สระอะ จะหายไป ตัวอย่าง เช่น

ัอะ	→	
จ็ัวะ + ก	→	จ็วก
ช็ัวะ + ด	→	ชวด
จ็ัวะ + บ	→	จ็วบ
จ็ัวะ + ง	→	จ็วง
ร็ัวะ + น	→	ร็วน
กร็ัวะ + ม	→	กร็วม
บ็ัวะ + ย	→	บ็วย

ส่วน สระอັวะ + ว ไม่มีในภาษาไทยเนื่องจากข้อจำกัดของระบบการออกเสียงที่เสียงสระหลังไม่อาจจะปรากฏร่วมกับ ว ได้

๑๑) สระอัว เมื่อมีตัวสะกด สระอะ จะลดรูปหายไป ตัวอย่าง เช่น

บัว + ก		
บัว + ก		บวก
บัว + ด		บวด
บัว + บ		บวบ
บัว + ง		บวง
บัว + น		บัวน
บัว + ม		บัวม
บัว + ย		บัวย

ส่วน สระอัว + ว ไม่มีในภาษาไทยเนื่องจากข้อจำกัดของระบบการออกเสียง
ที่เสียงสระหลังไม่อาจจะปรากฏร่วมกับ ว ได้

ทำไมสระจึงต้องเปลี่ยนรูปหรือลดรูป

สำหรับสระอะที่เปลี่ยนเป็นไม้หันอากาศนั้น ผู้รับงานได้ให้คำอธิบายไว้ว่า

ไม้หันอากาศก็คือวิสรรชนีย์นั่นเอง เมื่อมีตัวสะกดจะเขียนไว้ข้างหลัง
พยัญชนะก็อ่านออกเสียงไม่ตรงกับเสียงที่ต้องการ จึงเอาวิสรรชนีย์ไปเขียนไว้
ข้างบนเพื่อให้เห็นว่าเป็นสระอะที่มีตัวสะกด แต่ลดออกเสียงอันหนึ่ง คงเหลือ
ไว้แต่อันเดียว เพื่อสะดวกแก่การเขียนรูปวรรณยุกต์ไว้ข้างบน เช่น กั้น กั้น
กั้น กั้น ถ้าเขียนวิสรรชนีย์ไว้ทั้งสองอันจะเกะกะรุงรังมาก อีกประการ
หนึ่งรูปจะไม่ซ้ำกับ กั ด้วยเพราะเวลาเขียนหวัด หรือเขียนรูปไม่ชัด รูป ะ
กับ กั จะคล้ายกันมาก การตัดวิสรรชนีย์ให้เหลือไว้แต่รูปเดียวจึงสะดวกทั้ง
การเขียนและการอ่าน

(กำชัย ทองหล่อ ๒๕๓๗:๖๐)

ส่วน สระเออ กับ สระเออะ นั้น พระยาอุปกิตศิลปสาร เพียงแต่อธิบายไว้สั้น ๆ ว่า "เพื่อจะเขียนให้น้อยตัวเข้า" เท่านั้น

เรื่องนี้ ศาสตราจารย์ ดร.คุณบรรจบ พันธุเมธา ได้ให้ความเห็นไว้ว่า

มีแปลกไปก็คือ เทอญ กับ เทอม เท่านั้นที่คงตัว อ ไว้ จึงเป็นเรื่องถกเถียงว่า ควรจะเขียนรูปที่คง อ ไว้ หรือรูปที่เปลี่ยน อ เป็น อิ ถ้าเขียนรูปที่ อ หายไปกลายเป็น อิ ก็เปลืองเนื้อที่น้อยลง แต่ไปมีรูป อิ อยู่ข้างบน ดูรุงรัง แต่ถ้าเขียนรูปที่ อ คงอยู่นอกจากจะเปลืองเนื้อที่ที่ต้องเพิ่ม อ เข้ามา ก็อาจจะทำให้อ่านยากยิ่งขึ้น เพราะรูปสระเช่นนี้อาจแยกได้ เช่น เทอม เป็น เท-อม ยิ่งถ้ามีพยัญชนะคู่มาด้วยจะยิ่งยากยิ่งขึ้น เช่น เจลอม อาจจะอ่านเป็น เจ-ลอม ก็ได้ เจล-อม ก็ได้ หรือ เจล-อม ก็ได้ แต่ถ้าเขียนรูปอิ ก็อาจอ่านเป็น เจ-ลิม ก็ได้

(บรรจบ พันธุเมธา ๒๕๔๐: ๑๘๙)

จะเห็นได้ว่าเหตุผลข้างต้นนั้นก็คือ การทำให้เขียนและอ่านได้สะดวกขึ้น ในกรณีของสระอะ นั้นดูจะประสบความสำเร็จมากกว่าสระสั้นยาวคู่อื่น เพราะรูปการเขียนไม่มีความกำกวม

อย่างไรก็ตาม ศาสตราจารย์กำธร สติรกุล ได้วิจารณ์ไว้ว่า *ไม่ได้คู่* เป็นเครื่องหมายลดรูปวิสรรชนีย์อีกแบบหนึ่งเช่นเดียวกับ *ไม้หันอากาศ* ไม้หันอากาศนั้นใช้ลดเสียง อะ โดยตรง เมื่อมีตัวสะกดก็แปลง อะ เป็น *ไม้หันอากาศ* ในภาษาบาลีสันสกฤต ลดรูป อะ ออก เมื่อมีตัวสะกด ไม่ต้องเขียนสระอะอีก เพราะตัวพยัญชนะมีเสียงอะอยู่แล้ว ส่วนในภาษาไทยนั้น สระอื่นที่เป็นสระสั้น เมื่อมีตัวสะกด ก็พลอยถือตามแบบอินเดียไปด้วย กล่าวคือต้องเปลี่ยนรูปวิสรรชนีย์ไปเป็นอย่างอื่น จึงให้รูปไม้ได้คู่แทน เช่น ป + อะ + น = เป็น หลับ + ผล + เอาะ (เสียงสั้นของสระออ) + ย = หลับผล็อย หลบ + ผล + แอะ + ว = หลบผล็ว (กำธร สติรกุล, ๒๕๒๖: ๙๑-๙๒)

กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ สระสั้นที่ใช้รูปวิสรรชนีย์ (ะ) กำกับ ถ้ามีตัวสะกดจะต้องเปลี่ยนรูปทั้งสิ้น โดยถือตามแบบอินเดีย ขอให้สังเกตว่าสระสั้นที่มีไม้ได้ใช้รูปวิสรรชนีย์กำกับ (ิ) ไม่มีการเปลี่ยนรูปเมื่อมีตัวสะกด

๒.๖.๒ สระเปลี่ยนรูปและลดรูปกับปัญหาการอ่าน

การเปลี่ยนรูปและลดรูปสระหากเกิดขึ้นกับสระสั้นเท่านั้นอาจจะไม่ทำให้เกิดปัญหาการอ่านมากนัก แต่ปรากฏว่าสระยาวบางตัวก็พลอยเปลี่ยนรูป (สระเออ) หรือลดรูป (สระอัว) ไปด้วย จึงทำให้เกิดปัญหาการอ่าน เพราะเมื่อเปลี่ยนรูปหรือลดรูปแล้วทำให้สระสั้นกับสระยาวใช้รูปอันเดียวกัน นอกจากนี้การลดรูปไม่ได้คู่เมื่อปรากฏร่วมกับรูปวรรณยุกต์และสระบน (◌ ◌ ◌ ◌) ก็ทำให้เกิดความกำกวมยิ่งขึ้น ดังนี้

๑) สระเออ เมื่อมีตัวสะกดรูป สระอะ หายไป ทำให้รูปพ้องกับสระเออมีตัวสะกด ตัวอย่างคำที่ใช้ สระเออ มีตัวสะกด เช่น เก้ง เกรง เขก เขน เขมร (ขนม)เค้ก (cake) (ครั้น)เครง (หลับ)เงก (กระ)เดก เพศ เมฆ (เงิน)เยน เลน (มะ) هنگ

ตัวอย่างคำที่ใช้ สระเออะ มีตัวสะกด เช่น เก้ง (เสียง)เก็ง เกร็ง เรง เข้น (ตะ)เข็บ เข้ม เคร่ง (เสียง)เคร็ง (หลับ)เงก เซ็กซ์ (sex) เด็ก เต็ง เน็ก(ไท)(necktie) เน่ง เย็น (เสียง)เล้ง เล่น เหน็บ เหม็น

ตัวอย่างคำที่ไม่รู้แน่ว่ามาจาก สระเอ หรือ สระเออะ เช่น แข็ง(วัับ) (ส้ม)แข็ง เอ็ก(อี)เอ็ก (ร้อง)เอ่ง

๒) สระแอะ เมื่อมีตัวสะกดรูป สระอะ หายไป ทำให้รูปพ้องกับ สระแอ มีตัวสะกด

ตัวอย่างคำที่ใช้ สระแอ มีตัวสะกด เช่น แกม แวก แวน แคม(เรือ) แตก (กระ)แทก แนบ แพ้ม แยบ(กาย) แยม (jam) แยม แรก แรด แลก(เปลี่ยน) แวบ แหงน แหลก

ตัวอย่างคำที่ใช้ สระแอะ มีตัวสะกด เช่น แก่ง แก็ง แกริน แ่ง แข็ง แฉ่ง แฉ่ง (ดิน) แดก ๆ (ดิน)แด็ก ๆ (คุณ)แต่้ม แท็กซี่(taxi) แนบ แพ้ง(แพว) แย็บ (jab) แร็กเกต (racket) แรด (ลอก)แล็ก แวบ แห้งม แหม็บ แหม้ม

ตัวอย่างคำที่ไม่รู้แน่ว่ามาจาก สระแอ หรือ สระแอะ เช่น แก้ม

๓) สระเออ กับ สระเออะ เมื่อเปลี่ยนรูปแล้วได้ไปใช้รูปเดียวกัน

ตัวอย่างคำเสียงยาว (มาจากสระเออ) เช่น เกย เกิด เกิน เขย เจิน เจ็ด เขย
เชิญ เช็ด(ชู) เช็ด (shirt) เต็ง เท็ด เนย เน้ย เนิน เนิ่น เนิบ เพล็ด เพลิน เพิ่ม เียบ(ขาน)
เร็ด(ร้าง) เลย เล้ง เสร์จ (serge) เสร์ฟ (serve) (ยุ่ง)เหยิง เหยิบ ๆ เอ้ย เอิ้น

ตัวอย่างคำเสียงสั้น (มาจากสระเออะ) เช่น เงิน เจิ้น เจ้ม (หน้า)เจ็ด เปิ่น เป๊ป
(ว้าก)เพี้ย เพร็ด เพ็ง เยิ่น(เย้อ) (หน้า)เร็ด (ไป)เล้ย เล็ก(ลัก) เหย

ตัวอย่างคำที่อาจจะออกเสียงได้ทั้งสั้นและยาว (ไม่แน่ว่ามาจากสระเออหรือ
สระเออะ) เช่น เอี้ย กับ เอ้ย

๔) สระออ กับ สระเอาะ เมื่อเปลี่ยนรูปแล้วได้ไปใช้รูปเดียวกัน

ตัวอย่างคำที่ใช้สระออมมีตัวสะกด เช่น กอ ก้อน ขอ ครอบ คลอง งอก(งาม)
งอก(แงก) ช้อน ขอก นอง น่อง ลอก(แลก) ลอก(เลียน) (ปี)วอก วอก(แวก) คอก
หนอง หยอง หอก ออก

ตัวอย่างคำที่ใช้สระเอาะมีตัวสะกด เช่น ก่อง ก້อง ก້อง ก້อง(กอย) (พูด)คร
อก งอก(แงก) จ้อง ชอก ๆ ถ่อง ท้อป/ท้อป น่อง(top) ร็อก/ร็อก(rock) ล็อก(ลัก)
(ขาว)วอก วอก(แวก) หน่อง หย้อง ช็อก

ตัวอย่างคำที่ไม่รู้แน่ว่ามาจากสระออหรือสระเอาะ เช่น (คิง)คอง ค่อน
(คุณ)วอง ฮอง(เฮา)

ข้อที่น่าสังเกตก็คือ สระออ เมื่อมี ร เป็นตัวสะกด ตัวออ จะลดรูปหายไป

กอ + ร \longrightarrow กร

๕) สระเอียะ เมื่อมีตัวสะกดรูป สระอะ หายไปทำให้รูปพ้องกับ สระเอีย มีตัว
สะกด

ตัวอย่างคำที่ใช้สระเอียมีตัวสะกด เช่น เกรียง เกรียบ เกียง เกี้ยว เกี้ยว
เขี้ยว เคียง เคี้ยว เคี้ยว เทียบ เมียน เอียง เรียก เรียง เสียง เลียง เสียบ เหนียง
เหยียบ เหวียง เอี้ยน

ตัวอย่างคำที่ใช้สระเอียะมีตัวสะกด เช่น เจียบ เรียด เรียบ

ตัวอย่างคำที่ไม่รู้แน่ว่ามาจากสระเอียหรือสระเอียะ เช่น เจียก

๖) สระเอื้อะ เมื่อมีตัวสะกดรูป สระอะ หายไปทำให้รูปพ้องกับสระเอื้อ มีตัวสะกด

ตัวอย่างคำที่ใช้สระเอื้อมีตัวสะกด เช่น เกลื้อน เกลื้อนเคลิอบ เจ็อก เจ็อน เจ็อง เจ็อน เจ็อน เต็อน เก็อน เป็ลือก เป็อก เพ็อน เพ็อง เย็อน เร็อง เล็อน เหมือนเหย็อก เหล็อม

ตัวอย่างคำที่ใช้สระเอื้อะมีตัวสะกด เช่น เก็อบ เช็อด เร็อง เล็อน
ตัวอย่างคำที่ไม่รู้แน่ว่ามาจากสระเอื้อหรือสระเอื้อะ เช่น เป็อก

๗) สระอัว และ สระอัวะ เมื่อลดรูปแล้วเขียนเหมือนกัน

ตัวอย่างคำที่ใช้สระอัวมีตัวสะกด เช่น กรวย ขวน (คำนี้รูปซ้ำกับ ขวน ในคำว่า ขวนขวาย ซึ่งมี ขว เป็นพยัญชนะคู่ อ่านแบบสระโอะลดรูป) ขวบ ควบ ง่วน จวก จ้วง ขวน ข่วน ด่วน บวม บ้วน มวก มวย รวน ล้วน ส่วน สวยหงวน หน่วง หมวก ชั่วก

ตัวอย่างคำที่ใช้สระอัวะมีตัวสะกด เช่น ขวด ร่วน

ตัวอย่างคำที่ไม่รู้แน่ว่ามาจากสระอัวหรือสระอัวะ เช่น กริวก

รูปที่เหมือนกันทำให้ไม่อาจจะเดาได้ว่า คำใดออกเสียงยาว คำใดออกเสียงสั้น เว้นแต่จะเคยใช้คำนั้นมาก่อน รูปวรรณยุกต์ที่กำกับก็มีได้ระบุว่าเป็นเสียงสั้นเสมอไป เครื่องหมายที่ช่วยระบุเสียงสั้นได้มีเพียงไม้ไต่คู้เท่านั้น แต่ไม้ไต่คู้ก็ถูกลดรูปออกไปเมื่อมีเครื่องหมายวรรณยุกต์หรือสระบน ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

การลดรูปไม้ไต่คู้ทำให้เกิดข้อขัดแย้งในด้านการเขียนด้วย ผู้ใช้ภาษาในปัจจุบันใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับคำที่ออกเสียงสั้น เช่น

งอกแงก มอลอกมอลัก ลอกแลก วอกแวก

แต่ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ เก็บคำไว้ว่า

งอกแงก มอลอกมอลัก ลอกแลก วอกแวก

ซึ่งเปลี่ยนแปลงจาก พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งเก็บคำไว้ว่า

งอกแงก มอลอกมอลัก ลอกแลก วอกแวก

ในครั้งนั้นมีเหตุผลว่า พยางค์ที่ประกอบด้วยพยัญชนะเสียงต่ำ (อักษรต่ำ) สระยาว และตัวสะกดคำตาย มีวรรณยุกต์เป็นเสียงโทแล้วโดยไม่ต้องมีรูปวรรณยุกต์กำกับ (ดู บทที่ ๑ ในคำว่า งาก) จึงไม่ใส่รูปวรรณยุกต์เอก (ซึ่งบอกเสียงโท) ในพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย ง ล ว

หากใส่รูปวรรณยุกต์ก็หมายความว่า พยางค์นั้นประกอบด้วยพยัญชนะเสียงต่ำ (อักษรต่ำ) สระสั้น และตัวสะกดคำตาย จึงใส่รูปวรรณยุกต์เอก (ซึ่งบอกเสียงโท) ในพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย ง ล ว ได้ (ดู บทที่ ๑ ในคำว่า ัก)

ในกรณีนี้ปัญหาอยู่ที่ สระเอาะ มีตัวสะกด ซึ่งเปลี่ยนรูปไปเหมือนกับ สระออ มีตัวสะกด ความจริงไม่ได้คู่กำกับเสียงสั้นอยู่ด้วย แต่ไม่ได้คู่โคจรลดรูปลงไปอีกเมื่อปรากฏร่วมกับรูปวรรณยุกต์ เสียงสั้น กับ เสียงยาว จึงใช้รูปเดียวกันแสดง ดังจะได้แสดงภาพการเปลี่ยนแปลงให้ดู ดังนี้

เลาะ + ก	⇒	ลือก (สระสั้น เสียงวรรณยุกต์ตรี)
เล้าะ + ก	⇒	ลือก (สระสั้น เสียงวรรณยุกต์โท)
ลอ + ก	⇒	ลอก (สระยาว เสียงวรรณยุกต์โท)

จึงอาจจะกล่าวได้ว่าปัญหานี้เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนรูปหรือลดรูปจนทำให้ไม่รู้ที่มาว่า มาจากสระสั้นหรือสระยาว

๒.๖.๓ การแยกเสียงสั้นยาวในเอกสารโบราณ

ในเอกสารโบราณไม่มีปัญหาดังที่กล่าวไว้ข้างต้น เพราะไม่ได้คู่สามารถปรากฏร่วมกับวรรณยุกต์และสระบนได้ ดังใน หนังสือ แบบเรียนเร็ว และ พจนานุกรม สัทพะพะจะนะ ภาษาไทย ดังนี้

สอนอ่านบทที่ ๖๑

เก็ง	เกิน	เห็น	เขิน	เดิน	เหม็น	เข้มน	เข้มน
เกง	เกิน	เสน	เอน	เจน	เสน	เทลน	เกน
แก็ง	แกเกิน	แก้น	แม้น	แน้น	แวน	แก้วน	แปร้น
แกง	แกน	แซน	ม้าน	ทวน	เทลน	แซวน	
กง	กน	ขน	ปน	ทล่น	ถ่นน	ปรน	กล่น
โกง	โกน	โยน	โค่น	โล้น	โซลน	โกร่น	
ก้อง	กือน	รื้อน	วื้อน				
กอง	กอน	ซอน	ทมอน	สลอน	ช्यों	กลอน	

(ตำราภาษานภาพ ๒๕๔๒: เล่ม ๑ หน้า ๗๑)

สอนอ่านบทที่ ๗๒

กั๊ม	
กวม	บวม นวม รวม หลวม สวม กรั้วม
เกี้ยม	
เกี่ยม	เสียม เขียม เตียม เลียม เสี้ยม เตรียม
เก้อม	
เกื่อม	เสื่อม เจื่อม เหลื่อม
เกื่อม	
เกอม	เสอม เจอม เดอม เตอม เหอม
เก็ม	
เกม	เสม เจม เดม เคลม เตม เทม เยม

(ตำราขนานนภาพ ๒๕๔๒: เล่ม ๑ หน้า ๙๑)

เกอ	zéro	เกอ เซื่อ <i>Acilla vicia</i>	Partie de l'habit qui se trouve au Poineille.
เกอ	zéro	เก็ เกอ โท เกอ <i>Pennelle brevis est long.</i>	Poitrine au collet.
เก็	zéro	Par ordre, respect, ordre, respect. — ๗๗๗ เก็ Men. — ปก เก็ <i>Amatus mandica.</i> — ซะโมบ เก็ <i>Amatus forte.</i>	Valeur heré, méchant, poltron; se contenté à — éton. — Accusé au mariage. — Amanté au v.
เก็	zéro	อี เก็ <i>Cephus.</i>	Cherwell.
เก็	zéro	Demande éligue mode éton.	Substère de force chimie.
เก็ ทั้ง	zéro rajon	Touten éligue éton.	Tot éligé d'une herpe.
เว็ เก็	zéro zéro	Cephe tout éligé instruct.	Surque qui a un tot éligé.

(ปิดเลขแก้ว ๒๕๔๒: ๒๖๐)

ในกรณีของ สระเออะ และ สระเออ นั้น โบราณมีวิธีเขียนเป็น ๒ แบบ คือ เปลี่ยนรูปเป็น " หรือไม่เปลี่ยน โดยมีไม้ไต่คู้ทำหน้าที่กำกับเสียงสั้นอยู่เสมอ ดังใน คำว่า เก็อง และ เกอง ในหน้า ๗๓ ของ แบบเรียนเร็ว ขอให้สังเกตว่า คำว่า เงิน ซึ่งปัจจุบันออกเสียงสั้นนั้น แต่เดิมมาใช้รูป " มีไม้ไต่คู้กำกับ

อย่างไรก็ตาม หากจะนำไม้ไต่คู้กลับมาสู่ตำแหน่งเดิมอีกก็อาจจะมึทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

ข้อดีคือ ทำให้การอ่านง่ายขึ้น เพราะสามารถระบุได้ชัดเจนว่า สระที่เปลี่ยนรูปไปนั้นมาจากสระสั้นหรือสระยาว

ข้อเสียคือ จะต้องมีการปรับปรุงรูปการเขียนภาษาไทยใหม่ ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ใช้ภาษาสับสน นอกจากนี้ยังต้องปรับปรุงทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ของคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถแสดงตำแหน่งได้ เพราะในโปรแกรมประมวลคำ (word processor) ปัจจุบันนี้ไม่สามารถใช้ไม้ไต่คู้ร่วมกับวรรณยุกต์และสระบนได้

สอนอ่านบทที่ ๖๓

ก้วง	ก้วง	
กวง	กวง	ส่วน อ้วน ช้วน ฉนวน พรวน
เกียง	เกียง	
เกียง	เกียง	เสี้ยน เทรียน เสี้ยน เกวียน
เกื่อง	เกื่อง	
เกื่อง	เกื่อง	เรื่อน เหมือน เขี่ยน เกลื่อน
เกื่อง	เกื่อง	เงื่อน
เกอง	เกอง	เกอน เซอน เดอน เมอน เนอน
เก็ง	เก็ง	เง็ง
เก็ง	เก็ง	เขิน เจริญ เขี่ยน เพลน เกร็ง เง็ง

๒.๖.๔ การประกอบรูปสระแบบพิเศษ

สระในภาษาไทยมีทั้งสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว การสร้างรูปสระมีอยู่ ๔ แบบ คือ

๑) กำหนดรูปเพื่อแสดงเสียงยาว/สั้นให้แตกต่างกันไป ดังนี้

สระเสียงยาว	สระเสียงสั้น
อา	อะ
อิ	อิ
อี	อี
อุ	อุ

๒) ใช้รูป ๖ กำหนดเสียงสั้น ดังนี้

สระเสียงยาว	สระเสียงสั้น
เอ	เอะ
แอ	แอะ
เออ	เออะ
โอ	โอะ
ออ	เอาะ
เอีย	เอียะ
เอือ	เอือะ
อัว	อัวะ

๓) สร้างรูปพิเศษสำหรับสระที่อาจจะเป็น "สระประสม" หรือ "สระ + อັมสระ"
(ข ๖) ดังนี้

สระเสียงยาว	สระเสียงสั้น
อาย	ไอ, ไอ, อะ + ย = อัย
อาว	เอา

๔) สร้างรูปพิเศษสำหรับ "สระอะ + ม" ดังนี้

สระเสียงยาว	สระเสียงสั้น
อาม	อำ

การประกอบรูปสระดังกล่าวข้างต้นนี้ มีอยู่ ๒ รูป ที่มีลักษณะพิเศษ คือ **เอาะ** กับ **อัว** ดังนี้

๑) รูปแสดงสระเสียงสั้นที่คู่กับ **ออ** น่าจะเป็น **ออะ** เช่นเดียวกับคู่อื่น แต่ กลับกลายเป็น **เอาะ** ซึ่งน่าจะเป็นรูปแสดงเสียงสั้นของ **เอา**

ในจินตตามณี ฉบับพระเจ้าบรมโกศ มีปรากฏทั้ง ๒ รูปแบบ ดังนี้คือ

"...ผู้มีปัญญาพึงรู้ว่า มีล้นทง ๑๕ เหล่านั้น คือ กิ กิ ฤ กะ กก กค กบ เกีย เกอะ กฏ เกะ แกะ โกะ กอะ นี้แล ฯ เอกโทษฐานบังคับไว้ นั้นจำเภาะ..."

(ศิลปากร ๒๕๐๔: ๑๘๓)

จะเห็นได้ว่า มีทั้งรูป **ออะ** (กะอะ) และ **เอาะ** (จำเภาะ)

๒) เมื่อรูปแสดงเสียงสั้นของ **อาย** คือ **อัย** รูปแสดงเสียงสั้นของ **อาว** ก็น่า จะเป็น **อัว** แต่กลับใช้รูป **เอา** แทน

รูปเสียงยาว	รูปเสียงสั้นที่ควรจะเป็น	รูปเสียงสั้นที่เป็นอยู่
ออ	ออะ	เอาะ
อาว	อะ + ว = อัว	เอา

เรื่องนี้ ศาสตราจารย์ ดร.อุดม วโรตม์สิขิตติ์ ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า

เกา ออกเสียงเป็น [kaw] ตามเหตุผลทางตรรกศาสตร์ในการสะกดคำ แล้ว เกา
ควรสะกดเป็น กัว เพราะ

กาบ ออกเสียงยาว เมื่อเป็นเสียงสั้นสะกดเป็น กับ

จาก ออกเสียงยาว เมื่อเป็นเสียงสั้นสะกดเป็น กับ ฉะนั้น

กาว ออกเสียงยาว เมื่อเป็นเสียงสั้นควรสะกดเป็น กัว โดยเปลี่ยนสระ <-a>

เป็นไม้หันอากาศ แต่ภาษาไทยได้กำหนด <-ัว> เป็นสระประสมออกเสียง
เป็น [ua]

เกาะ ออกเสียงเป็น [kə] ตามเหตุผลทางตรรกศาสตร์ในการสะกดคำแล้ว

เกาะ น่าจะแสดงเสียงสั้นของคำว่า เกา แต่ปรากฏว่า เกา ก็เป็นสระเสียงสั้น

อยู่แล้ว จะสั้นไปกว่านั้นอีกไม่ได้ ท่านจึงใช้เป็นเสียงสั้นของ <ออ> หากว่าตาม

เหตุผลทางตรรกศาสตร์ในการสะกดคำ สระ <-าะ> ควรสะกดเป็น *<อะ>

มากกว่า แต่เราใช้ลักษณะการสะกดเป็น <-าะ> กันเช่นนี้มาจนเคยชินแล้ว

(อุดม วโรตม์สิขิตติ์ ๒๕๔๕: ๙๕)

ส่วน ศาสตราจารย์ ดร.คุณบรรจบ พันธุเมธา ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า

สระอะ อาจมากับ ว ได้ แต่ไม่ได้ออกเสียงเป็น อัว กลับเป็น อะวะ หูดเร็ว ๆ

จะเป็น เอว เช่น ขวเลข เป็น เขาวเลข เสียง ว คงไว้ กลายเป็นเสียงพยัญชนะ

ตามมาด้วย บางทีจึงเขียนเป็น เอาว เสียเลย เช่น สนวนีย์ เป็น เสาวนีย์ ขวน

(ออกเสียง อะวะนะ) เป็น เขาวน์

(บรรจบ พันธุเมธา ๒๕๔๐: ๑๙๐)

รูปแบบพิเศษเหล่านี้มักจะไม่เป็นปัญหาสำหรับคนไทยที่เรียนภาษาไทยใน
สังคมไทย เพราะสามารถซึมซับได้อย่างเคยชิน แต่อาจจะเป็นปัญหาสำหรับชาวต่าง
ประเทศที่เรียนภาษาไทย

๒.๗ สรุป

บทนี้ได้กล่าวถึงการเขียนคำ โดยมีพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นมาตรฐาน การเขียนคำไม่ตรงตามพจนานุกรม การเขียนไม่ตรงตามเสียงพูด ตลอดจนปัญหาการเขียนและการอ่านซึ่งเกิดจากระบบการเขียนบางประการ

กิจกรรม

สังเกตการเขียนคำที่ปรากฏในสื่อชนิดต่าง ๆ แล้วพิจารณาว่า มีคำใดเขียนผิดไปจากกฎเกณฑ์ข้อใด